

Літературно-наукова бібліотека.

Книжка 12.

НА НОВИЙ ШЛЯХ!

ЗБІРНИК ПОЕЗІЙ

Уляни Кравченко.

Ціна 10 кр.

Накладом Івана Франка

ЛЬВІВ

З друкарні Тов. імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

1891.

879₇₂

НА НОВИЙ ШЛЯХ!

ЗБІРНИК ПОЕЗІЙ

Уляни Кравченко.

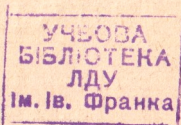

Накладом Івана Франка.

ЛВІВ

1891.

З друкарні товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

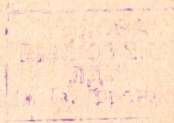

Новіном франкознавства

ЛДУ ім. Ів. Франка.

Інв. № 660.

372290

На новий шлях!

Куди о сестро, смілий лет звертаєш?
На новий шлях! А чи ж то ти не знаєш,
Що там тя холод самоти пройме?
Покинь новий, на втоптаний звернися,
Забав і сплетень кормом лиш кормися,
А то тя „світ“ — ледащою назве.

— Ледащою? І за що? — ти питаєш.
За те, що духом світ весь обнимаєш,
Що хто лиш чоловік — для тебе брат.
Що серце красшої всім прагне долі,
Що бунту повне против самоволі,
Що людські рани всі його болять.

Покинь ті божі, ясні ідеали,
Що в твоїм біднім серці запалали,
Покинь для спільного добра свій труд!
А ні, то погорді сучасних судом,

Жий для ідей, працєю кровавим трудом,
Віддай усе, усе за рідний люд.

Та сли крім жертви й сліз єму нічого
Ти не несеш, то розчаровань много
Зазнаєш, і пропадеш у журбі.
І заким тіло ляже ще в могилу,
Душа утратить одіж сніжнобілу
І віру чисту в лютий боротьбі.

Не сліз потрібно, щоб ставать до бою!
Не сльози — силу й жар возьми за зброю,
Ту силу, що любов у груди ллє,
Той жар, щоб думи в діло осущати,
Ту міць, щоб з злом боротись, а прощати
Все, чим тебе невіжа й злоба бє.

Ту міць, щоб вірить в правди світ, і ждати,
І йти на труд без слави, без заплати,
Як сонце й дощ працюють по лугах,
Як роси ті на пушинки дрімучі
Падуть, щоб квіти з них розвить пахучі.
Сли маєш тільки сил, то йди на новий шлях!

Жіноча доля.

I.

Жінки — невідьмиці звичайів темні.
Вони приймають болі, труди земні
В нетямі; серед сліз, невіжі хмар
Мов Атлас той підносять свій тягар.
Се кар'ятіди — сильні, бо з каменя,
В єї основах землю підпирають...
Вони ж в тій груді без знаття проміня
Чутя всю святощ зберегати мають?
Житє без просвітку, і біль и труди —
А щож їх скарбом в чорну хвилю буде?

II.

На світі сонце, воля, радість, рух,
Встають держави й гинуть, а твій дух
Кружить при тім, котрому ти віддана,
В тісних границях хатки чи палати.
Твій світ — колиска малого дитяти,
Твій рай — домівка твого мужа-пана.
Тобі муж правом, милує й карає.
За чари розкошів на груди гарні
Перлові шнури віша та янтарні.
З очей твоїх душа щоб не ясніла!
Ти сильна — духа сном, красою тіла.

Не думка в тілі тім, лиш серця страсть,
Що розуму збудитися не дасть.
Над скарбами й рабами ти княгиня —
І в клітці золотій — сама рабиня.

III.

Минув той час, коли тягар життя
Дикар, пастух клав на плече рабині;
Минув і той, коли мов цвіт, дитя,
Була-сь забавков, ждала милостині;
Минув і той, як в перве до бутя
Розвивши крила вольнії, орлині
Ти йшла в нетямі, звільнена з упругу,
Та ще без ціли, ворогам в наругу.

Минув неволі час і блуканини...
Покинь тепер наріканя, ділай!
Стань сильна і свідуща прав людини,
До жнива стань і з нив снопи збирай!
В твоїх руках твоє й всеї родини
Добро і воля й ясний щастя рай.
Лиш перша стань там, де в житє з віддали,
З пісень блискучих вводять ідеали.

Хоч тиха, ніжна, мов та Антігона,
Стань в бій намащена хрізмом любви,

Та, як вона, на дні свого лона
Непобориму твердість хорони —
Житєм за правду стать. Як та Креона,
Так світ увесь тоді побореш ти.
Борцем за правду і краси вітхнієм
І в світа стужі теплим будь промінем!
Руденко 1886.

Не рвись в будуще!

I.

Чомуж так рано, пушінку дрожащий,
З брилянтів строю, з жемчугів роси,
З коронок мглистих вихиливсь єси,
Щоб скорше стрів тя сонця луч горячий?

О необачний! Жар єго палячий
В цвіт розівє тя, але й чар краси
Та пахоців розвіє, тканку мгли
Норве, і лишить звалий цвіт терплячий.

Не квап ся долі на зустріч, ніжненький!
Чим хутше сонця світ тобі зійде,
Тим хутше й згасне промінь той ясненький.

Не вздержиш сонця! Скоро раз розтіле,
То йде в зеніт невпинно, золоте,
Відтак знижаєсь, гасне і темніє...

II.

Сестричко, чом в житя весні вкриваєш
Лице снів тужних мглою, сліз росов?
Ти недовольна юних днів красов,
Сама не знаєш ще, за чим зітхаєш.

На зустріч долі серцем вибігаєш —
Вона прийде, те сонце, та любов,
Прагнутою стрінеш єї душов,
Сни щезнуть; те, за чим тужила, визнаєш.

В полудня жарі рожі цвіт привяне,
І з срібних блисків тканий житні май
Стемніє, сестро, — жаль лиш серцю стане.

Не рвись в будуще тужними гадками!
Любви переддень, то весь щастя рай,
В котрім колись витати-меш згадками.

Жіноче призиване

В хідьбі житя щасливих я минаю.
Мій труд і слово для людей робучих,
Їх я сестра, для них я рада жити.

Чим більше бачу їх в грижі живучих,
Тим більш люблю, щирійше припадаю,
Щоб їм ярма їх ваготу влекшити.

Коли на лицях слід турботи бачу,
І бачу, як чоло, мов цвіт росою,
Кровавим потом бій житя вкриває —

О, хоч душа тріпочесь, я не плачу;
Похилим радаб сил додять, спокою,
Як сонце свіжість в вялий цвіт вливає.

Чиж маю сумнівом тоску збільшати
В тих, у котрих в душі сліди порили
Неволя, пута, мов потоки в поле?

Чиж маю підривать зневірем сили
Тих, що жадають праці, хліба, хати?
Тим, що ридають, глумитись з їх болю?

О, ні! Я вірю, що в груди наболілу
Стиск любих рук влива відради чари,
Сердечне слово збуджує надії,

В прибитих — душу збуджує зомлілу
І скорбних дум з чола зганяє хмари,
Стирає слід, що врили горя дії.

1886.

Брату Б. К-ву.

Лиш вічної борби, а не спокою
Бажаєш ти?
О, так! Іди дорогою тяжкою!
Борись, бори!

Стань в першому ряді, там де рішаєсь
Душ світлих бій,
Там, де ідей перемога довершаєсь,
Безстрашно стій!

Злучися з тими, що братам бажають
Всіх земних втіх,
Життя і рівності, що здобувають
Добро для всіх.

Лучись з громадкою, що топче сміло
Нові стежки,
Що правдою живе і вводить в діло
Святі думки!

Що поборолла низькі бажання,
Погане все,
В ім'я свободи, рівності, збратання
Прапор несе.

Єго не кине, доки аж з корінням
Не вирве зла,
І всіх побачить вольних, під промінням
Любови й добра.

Я не жалюся.

I.

Я не жалюся, що горе все стрічаю;
Я в гору взнала людських сліз ціну.
Я не жалюся, що життя братів сумну,
Сестер злу долю з досвіду вже знаю.

Блукаючи по світі, я стрічаю
Мій люд нещасний, без кута, без сну,

Голодний, в сіть опутаний міцну,
В роботі поневольній, в тьмі без краю.

Як чую весь той біль, все те риданє,
Свій біль зрівнаю з загалу судьбов, —
То чим моя журба, моє скитанє?

Краплина в морі, в тім житя безладі!
Лиш в серці моїм забурхає кров
Протестом против кривд усіх в досаді.

II.

О, не жалюсь я! Я з терпіня, болю,
Хосен новий, нових добуду сил!
Вони мені, чим вітер для вітрил,
Чим жар, що в сталь тверду гартує волю.

Проходячи крізь біль, журбу, недолю,
Стресаю звільна самолюбства пил,
І з ширшим розмахом духових крил
Всіх обіймаю, що терплять неволю.

О, так! Печаль мя з тими спосестрила,
Що в ланцюгах, що зносять горя гнет.
На те терплю я, щоб сю чернь любила,

За ню боролась, в бідноті живучу,
Йій голосила світлих мислей лет,
В єї побіду вірила блискучу.

На чужині.

Ох, аж в чужій, далекій сторононьці
Впинилась я!
Як цвіт зірваний вяне гнетъ на сонці, —
Звяну-ж сама?...
Чи так як пташка без кубла омлю,

Без бистрих крил?
Бо жить без них не хочу я, не вмію,
Не маю сил!

Згадаю щирих... Та-ж з братами-борцями
Зжилась душа, —

І в около себе з гнівними слезами
Погляну я.

Та ні! Й ту людської нужди картина.
Стелесь мені!

І ту біднота, голод... сиротина
Гне ся в ярмі.

То-ж не журюсь собою! Горем биту
Знайду рідню,

Остом порослу, пільмою повиту
 Тверду рілю,
 Де під зерно пора-б орати ниву...
 Ту здасть ся труд!
 А чей колосє вже збере щасливо
 Колись сей люд.
 Згадки важкії прожену, пливучі
 Сльози отру,
 Док жар в душі і руки є робучі, —
 Діло знайду.
 Незрячих, вбогих, кривджених доволі
 Двига' земля —
 Куди звернусь в широкий світ недоли —
 Моя рідня.
 13 лютого 1886.

ЗА МНОГО!

I.

Коли їх бачу, лехких, мов з пінї,
 Як у житю лиш ловлять чав вражіня,
 Окрім нудьги не знають більш терпіня,
 Любови ситі, ситі втіх вони —

Коли їх бачу в сяєві весни,
 У шовках, в блиску жемчугів проміня,

І як вино їм додає вітхіння,
 А їх жите плине, мов дивні сні, —

Як поверх западні жита гуляють,
 Мов той метелик в блисках золотих,
 Як делікатно очі закривають

На вид розвалин, бур і хмар тяжких, —
 Коли їх бачу, — думи налітають:
 За много скарбів має світ для них!

II.

Коли їх бачу, як живуть в журбі —
 За гріш дрібний в ярмо себе випрягають,
 Як одні одним працю видирають,
 Щоб з голоду не вмерти в боротьбі —

Як труд свій в кожній продають добі,
 Чим, де, як завтра жити? днесь не знають,
 Як рідного кубла, кутка не мають,
 Де б мож по труді віддихнуть собі —

І бачу, як дівча в безпуття йде,
 Як сорому клеймом клеймлять дитя,
 В лахмітю мати безталанна мре —

То з болю й жалю задрожить душа,
І перед суд людства жалобу шле:
За много сліз, журби! За много зла!

III.

І дума ся, мов рана, груди болить:
За много щастя і нужди за много!
За много тіни й блиску світляного!
Сміху за много й сліз в округ тремтить.

Сем'ю за много цвітів життя маїть,
Тернів за много коле груди тамтого;
Любви й вражди, і доброго і злого,
Красок і хмар — за много має світ.

За много шовку, парчі й скарбів сьєє,
За много носить нагоги земля,
І розділ той страшний чим раз ширшає.

Куди ж нас рве, несе течія та?
Знести „за много“, що нас розділяє,
О людскости, чи ж се не ціль твоя?!

ДОСИТЬ.

Досить, мій Отче, о досить неволі!
Хоч промінь щастя дай!

Мій дух, заклятий в темному околі,
Звертаєсь в суму край.
Жура-гадюка впилає в груди глибоко,
Задавлює зовсім;
Немова Ніоба в небо взношу око,
Німію в жалю тім.
З душі томленої, як стон могильний,
Незвучний спів плине,
Такий безрадісний, такий безсильний, —
Чи-ж він мій люд здвигне?
О, не для мене дай мені тепленький
Промінчик з висоти, —
Щоб я лиш вмів виспівать ясенський
Блеск волі, краси.
Щоби я в пісні змалював зумів
Сестрам грядущий рай,
Надії усміхом братів кріпила —
Промінчик щастя дай!

Хмари - мисли.

I.

О хмарки, о ранні на небі весні
Промінем облиті, куди пливете?

Зуб. № 372280

Так змінні ви в леті, так повні краси!
Вітрець вас легенький з собою несе!

О мисли літ рапніх, думки молодії,
І ваш шлях безцільний, мов хмар тих весною;
І небо мрій ваших красить блиск надії,
І кожда вас хвиля уносить з собою.

* * *

О хмари багряні, о хмари грізні,
Кудиж то в днях літа так в чваль спішите?
Вам блискавки жаром горять на чолі,
А грім вашу грудь розбиває і рве.

О мисли, що збулись мрій юних, мрій лехких
Житє в наготі вже вуздріли грізній,
Мов хмари бурливі до цілей далеких
Ви рветесь все вище на труди, на бій,

* * *

О хмари в днях осени, хмари тяжкі,
Ви низом ліниво без сил повзете,
Вас сонце не гріє, дрожачі, слізні
Ви тінь мов опону на світ кладете.

О мисли старечі примлілі, без грому,
Без гніву на зло, без чутя для краси!

Житє вас не надить, на раді нікому
Над світом мов плачка схиляєтєсь ви.
Солець 1888.

II.

З низин на звід неба зникаєсь, щезає
Раз хмарка світляна, знов хмара грізна;
Та мглою розвієсь, ся громом заграє,
Хоч почин, дорога і суть їїх одна.

О мисли, чом роєм мене ви обсіли,
Чом душу рвете ви, кровавите грудь?
Чи в многих борців ви умах не кіпили?
Чиж інша як хмар тих кріз душі вам путь?

Деж сила, що людям нові дасть вражіння,
Мов слово Мойсея з скель воду веде?
Що визве криницю живого вітхніня?
Чи всеж одним шляхом хід мислей піде?
1890.

III.

З ярів непривітних, з долин, піль цвітучих
З вод тихих мгла ніжна, прозора встає,
Мчесь в гору на леготу крилах могучих,
Незамітно в хмару збиваєсь, росте.

О хмаро, хоч в низ не силинеш ти росою,
Хоч грім з твого лона землі не загра,
І щезнеш, як встала, розвіявшись мглою,
Невжеж так безслідно пропадеш уся?

О мисле, як хмара з мгли лехкої вита,
Що вихром, не скована в слово, пливеш, —
Чи згинеш безслідно ти, безвістю вкрита,
Чи в других умах ще колись оживеш?

IV.

По синьому небі, бач, хмари плывуть
Так лехкі, так білі, мов перші сніги —
Йїх почин однакий, однакова й путь,
Лиш вид свій постійно міняють вони.

Ту лебідь, там квітка, ту замок-твердиня,
А вітер повіяв і все враз щеза,
І з хмар укладаєсь знов інша тканина,
Здаєсь-так подібна, а всеж не така.

О мисли, ви щезли, сли в зродження хвили
В слова я на віки вас не заляну, —
Хоч в змінах ви руху ще в ум би приплили,
Всеж першого виду я вам не знайду.

С. 1890.

ГНОВИТЕЛЯМ.

Ви мислите, що хід судьби рукою
Зупините,

Що духа вільного в єго розвою
Обмежите?

Вгасить поперед з синього склепіння
Громади зір

І зупинит паляюче проміння,
Що ллєсь в простір!

Зломить ту міць, що цвіти розвиває
У теплу яр.

З студить огонь, котрим нутро землі палає
Вулканів жар

Згасить! Но іскор, що кидає теній
В уми людства,

Що сонцем сяють в житні тії злиденній,
Вгасить дарма!

Но силу духа, що в імя любови
Й братерства всіх

Змагаєсь, хто в нерозривні окови
Вкувати зміг?

Хто совість нашу на братів терпіння
Зглушить? Бурним

Розлитим хвилям світлого стремління
Хто знайде стрим?

Чи ви, раби, облудні фарисеї,
 В котрих погас
 Огонь чутя, любови для ідеї
 Для блага мас?
 Ви пережиті, ви мертві в застою
 Йдіть до могил!
 Не здержать вам могучих, з злом до бою
 Розвитих крил.
 Дармий ваш опір! поступ ломить, тисне
 Й зітре ваш слід, —
 І мов з за хмар ще тим яснійше блисне
 Рожевий світ.
 Львів 1885.

Холодним.

На скорб і голод мас тих, що на дні,
 Ви маєте лиш слово спожаліня —
 Так зимовеє сонце ллє проміня
 Холодні, хоч блискуче- золоті.

Чпж в черни, що живе в гнилім багні,
 Пробудять голос щирого сумління,
 Пробудять запал до добра, вітхніня
 До правди і любви — слова пусті?

На щож ся проповідь, поетів мрії,
 Труд геніїв із блеском всім своїм,
 Сли скорбних ні ситить земля, ні гріє?

На щож, мислителю, твоя наука,
 Сли в поступовім світі тім новім
 Скрізь смерть голодна, горе і розпука?

II.

Ви серце люду серцями візьміть,
 Здобудьте силою любви й вітхніня,
 Рілю тверду, запеклу, мов з креміння,
 Змяхчіть під ніжний милосердя цвіт.

Змяхчіть, щоб рівности зростила плід,
 Відбила правду, мов вода проміння,
 Тремтіла співчутєм на скорб, терпіння,
 Мов арфа, що і з леготом тремтить.

Ті серця арфою... Люби рука
 Їїх до майстерної достроїть гри, —
 Під пальцями твердими рвесь струна.

Ті серця арфою! Лишень їїх ви
 Дострійте до житя — й поллєсь чудна
 Мелодія свободи і любви.

Дитині.

Ой не на тихий сон тобі співаю,
 Ой не на сон дитя!
 Я співом буджу і на труд скріпляю,
 Зву до свідомого житя.

Ні, не на сон! Сон тихий там в могилі!
 Я співом тя в жите веду.
 Жите у всій его красі і силі,
 Любов і щастє в спів вилету.

Коли тя близько маю ту при собі,
 Най будить думи піснь моя,
 Най дасть міць духа, най підносить в тобі
 Чутя горячі з серця дна.

Бо в світі холод, шлях твердий побачиш,
 Де бурі й громи бють.
 О, ближше, ближше до грудей любячих,
 Заким обвіє душу лють.

Поки-сь при мні, най пісня лє вітхніне,
 Най розпалить любов,
 Щоб став ти поміж сильне поколіне,
 Що Руси дать зуміє труд і кров.
 Солець 1888.

Дрібниці.

I.

Я вийшла в сад на привитанє дня.
 Ще спала челядь. Над ставком лугами
 Сірава мгла стелилась клубочками...
 Та блисло сонце, встала з сну земля.

Піднявсь докола розгомін житя:
 Он бузько бродить важно між квітками,
 Там соловій лящить під бзу куцями —
 І я вітхніня силу віднайшла.

„Маєва пісня“ з дна душі знімалась,
 Росла, й ось-ось вже в звучний ритм вливалась,
 Коли враз чую: „Папу дайте, ненько!“

Юрко і Дора кличуть. Піснь злетіла...
 Моє я щастє до грудей тулила.
 „Дам, сину мій! Дам донечко серденько!“

II.

Чудовий вечір. Літо. Жар стихав.
 Я при вікні відчиненому сіла,
 Хозяйські діла нині всі скінчила,
 І муж пішов і ждатись не казав.

Богату землю звільна змрік вкривав.
 Десь обжинкова пісня ще звеніла,
 І липа запах медовий ширила —
 І дух в тих чарах млів і поринав.

І в серці знов збудились поривання,
 Заворушилися важкі питання,
 Почулись творчі болі і розкоші...

„А де ви, пані? Шмуть прийшов по гроші!“
 Дівча зове мя. — Мов орел горлиці,
 Так убивають думи ті дрібниці.
 Солець 1890.

В БЕСКИДАХ.

І знов я між вами, ви бори тіністі,
 І знов я над вами, ви води сріблісті!
 Спочину під неба тим склепом без краю
 І груди в просторі безмежнім скупаю.
 Ялиць шум високих тужний, сумовитий
 Зове мене в рай мій колишній, прожитий...
 І мрії з днів красних кружать мов у снах,
 Рожеві, прозорі, мов мгла в низинах.
 Ось промінь прошиб їх, крізь віти дрожить,
 У росах ломаєсь, брилянт горить —

Розвіяв ся сон! Я зірвуся, йду в даль,
 На висні верхи, мене страх не проймає.
 Зо мною йде вітер і пісню співає
 Тужну, сумовиту і вічну, мов жаль.

II.

До вас я, о гори Бескиди вертаю,
 Пташиною лину до тебе, мій раю!
 Ту в борах і зворах щось лекше житє, —
 Аж ту я забуду жаль, горе своє.
 Ту гомін, плач світа не дійде мене,
 О злові, недолі ту лекше забути;
 Під шуму тих борів тужливій нути
 Серденько вколишесь, хоч хвилю спічне.

Схід сонця в Бескидах.

I.

Ох, с трудом стала я на висоті!
 Тиша довкола залягла глибока,
 Часом лиш рваний хвилюю потока
 Злім скелі грохне й зникне десь на дні.
 Стою — світ гине десь там в глибині,
 Сліду людей глядить надармо око,

Мов море мрака розлилась широко
І вкрила світа блиски золоті.

Стою, здаєсь, віки — гляджу до сходу,
Жду сонця, що несе огонь життя,
Тепло і світло, радість і свободу.

Ось перший проблеск мигнув з висоти —
Се розсвіту вісун: гнеть зоря дня
Розбудить світ зі сну і мертвоти.

II.

В проміню тім перлється мгла слізми,
Тремить, встає, кладєсь на бір ялини,
Летить знов висше, висше в полонини,
До хмар злітає лехкими крильми.

І рай відкрила чудний на землі,
Богатий в цвіті, ясних вод тканини,
Світляні възгіря, доли, стромовини,
В смарагди трав і срібний блеск роси.

Як перший поцілуй жаркі проміння
Сходяче сонце шле землі в привіт....
Забилось серце силою вражіння.

Дух ширшає, дрожить наскрізь пронятий.
О, над величний в ранці сонця схід
Щож красшого день дальший зможе дати?
Мислиниці 1885.

Вечір у горах.

Гір склони уснули в мгли м'яккім обвою,
І пташка вертає спочить до кубла,
Притихли долини облиті роскою, —
Лиш, думо, не втихла жадоба твоя.

Вже й легіт, пустивши лист вялий, конає,
В замовклій діброві дрімають кущі,
І квітка остання головку схиляє —
Прийдеж, думо, хвиля спокою й тобі.

І хмарка над горами спати кладєся,
Роскішний спокій п'є природа ціла...
Лиш дума невпинна в даль рвєся і рвєся!
О думо, чиж вічна вандрівка твоя?
1888.

Повінь Прута.

Ті хвилі ревучі, ті хвилі мутні,
Що грізно з русла виступають,

Здвоїти могли би цвіт-плоди землі,
Як нині все рвуть, заливають.

Ті хвилі, ті темні, що людом їх звуть,
Вони можуть також кіпоти, залити:
В грудях у їх страсти бурливі ревуть,
Ум в сумерки темні повитий,

О, дайте гін хвилям! Най світло поллєсь,
Най сонце в путро їх загляне,
А сила, що нищить, зійдаєся днесь,
Порукою волі і щастя вам стане.

Над Прутом.

Я радо так піду на смерть з тобою,
Як йти в житє с тобов не можу враз.
Ворожа сила розлучає нас —
На дні тих хвиль ми злучимось з собою.

Надармо, друже, борюсь я з судьбою,
Надармо світом блуджу довгий час, —
Хоч як бажаю — жар любви не вгас
І стать твоя усюди, все зі мною.

І чиж не ліпше, сизай, враз с тобов

Лік-забутє з холодних хвиль тих пити?
Жах смерти не морозить в мене кров!

Чиж я не мушу в серці все носити
Річ тяжшу смерти: зраджену любов?
Бо люблю тя і в вік буду любити.
1885.

С Е Р Ц Е.

Мов в казці щастя дивні картини
Малюєш, серце, у глибині,
Мріями срібні тчеш ти тканини
І сниш о завтрі сні золоті.

Аж дійстність зимна твердов рукою
Зімне картини, сні розібє,
А ти лишившись з жалем, журбою
Тверезо глянеш в світ і житє...

Та ледво втихне біль розчаровань
Доля зрадлива тобі всіхнєсь,
Ти знов вертаєш до своїх сновань,
І, непоправне, мрій тканє тчеш!...

З народних мотивів.

I.

Стоїть верба над водою,
 В воду схилилася;
 Чи мій милий такий гарний,
 Чи я вдивилася?
 Стоїть явір над водою,
 Явір зелененький;
 Чи мій легінь усім такий
 Як міні миленький?

II.

Кажуть люде: я моторна —
 Сліб се правда була!
 Та колиж бо туга чорна
 Серце обгорнула.
 Та колиж бо мою душу
 Смутки так сповили,
 Як ті білі мраки зимні,
 Що дуги покрили.

Кажуть люде: я моторна —
 Сліб се й правда була!...
 Щож, коли бо туга чорна
 Серце обгорнула.

Бо мій легінь, мій прекрасний
 Про мене не дбає,
 Вражий син міні невірний,
 Білявку кохає.

Літа мої молоденькі,
 По чім вас згадаю?
 Ой чомуж я, чому, ненько,
 Доленьки не знаю?
 Чи втопилася, чи згубилася,
 Чи вже не судилася?
 Чи забрали чужі люде?
 Хай їм лихо буде!

III.

Бодай тебе, мій легіню,
 Крутило, ломило,
 Ой що нам ся так не стало,
 Як ся говорило.
 Миж божились, присягались
 Вірненько любити,
 Мов ті сизі голубята
 Вік в двійзі прожити.
 Ой ще цвітом раз не вкрилась
 Грядка барвіночку,

Ти вже ведеш під віночок,
Богацькую дочку.

IV.

Ой як я ся віддавала,
Долю-м проклинала:
Ой співанки, співаночки,
Лучше-б вас не знала!
Ой співанки, співаночки,
Деж я вас подію?
Хіба піду у Стороню,
Там я вас посію.
А як міні добре буде,
Я вас позбираю,
А як з мужем лихо буде.
Я вас полишаю.

V.

Упав сніжок на обліжок,
Цвіти похилились;
Чогось в наших дівчаточок
Личка помарніли.
Ой не тому дівки марні,
Що малі мясниці, —

Вони тому помарніли,
Що не молодіці.

VI.

Співав соловейко, конвалійка цвила,
Як в моє серденько туга загостила.
Замовк соловейко і квітка склонила,
Лиш туга у серці доси не втишилась.

VII.

Даєш міні, любко мила,
В незабудь блавати,
Щоб тебе в чужій чужині
Часто споминати.
По щож зіля? Таж без него
Тямлю тя, миленька,
Чи на світі сонце сьєє,
Чи нічка темненька.
Все і всюди є зі мною
Твої ясні очі:
В день вони мні сонцем ясним,
Зірньою в ночі.
Не давай же, любко мила,
Блаватів ні рути,

Радше зіля дай такого,
Щоб тебе забути!

VIII.

На нещасне закоханє
Я не нарікаю,
Хоч ти знаєш, мій легіню,
Як щиро кохаю.
Не жаль, щом тебе пізнала,
Щом тя полюбила,
Хоч без тебе буду, сизий,
Терпіла, тужила.
Слиб нам чудом нечуваним
Літа вернулися,
Ти гадаєш, я-б бажала,
Щоб ми не зналися,
А пізнавшись, мій соколе,
Не покохалися?
Ой не хочу я забути
Любви нещасної,
Ні єї не відкажуся
Для красної долі.

Б. 1886.

ФРАГМЕНТИ.

I.

Мні жаль тих цвітів, що в ночі мовчання
Лице звертають до світляних зір,
Щоб розказать про спеку, про страждання,
Біль виплакать роскою... Сестро, вір:
Не стануть зорі слухать наріканя,
Ні їх потішить ледовий простір.
Квіток зітханє згине в тім просторі,
Як гинуть людські сльози в світа морі.

II.

Любви свої я не проміняю
За славу й скарби світа всі.
Вона й зимою, як в зеленім маю,
Міні квітки пахучі носить з гаю,
Проміні з неба сипле золоті.

III.

Бажаєш слави, жий мов лебідь в самоті,
І одинцем немов беркут літай;
Но сли тя щастя надить земний рай,
Мов голуб жий з дружиною в любові.

IV.

Хоробрі з хоробрих походять: —
 Сю правду найдеш між звірями:
 Таж соколів сови не водять,
 Діди левів також були лвами,

V.

Житє крім тернів має й квіти, козаче,
 Колиб ти що дня лише свіжії рвав!
 Колиб забував ти вчорашні невдачі,
 А завтрови завтрішні журби лишав.

VI.

Ти журбі о хліб насущний
 Гнутись не давай,
 І грудьми удари долі
 Гордо відбивай.

Лихо, що тепер грізним так
 Видаєсь тобі —
 Щезне — й будеш дивуватись
 Сам своїй журбі.

VII.

Поглянь, чи зазначив рубець на морі,
 Де з небом зеркало води зливаєсь?

Ой, чи ти знаєш, у якому горі
 Не плачуть очі — сердце умліває?

Поглянь, що зір на небі розгоріло —
 Чи знаєш, з них котра вже не розтліє?
 Чи знаєш біль, що душу жре і тіло,
 Грудь молоду лишає без надії?

VIII.

З житєм всіякі болі нерозлучні,
 І кожного свій терн в п'яту вража.
 Та всеж найгірш тому, в кого у грудях
 Чутливе серце й віщя душа.

Солець 24/IX 1889.

